

دانشگاه کار آفرین

(دانشگاه نسل سوم)

مهدی حسین نژاد

ظهور دانشگاه کارآفرین

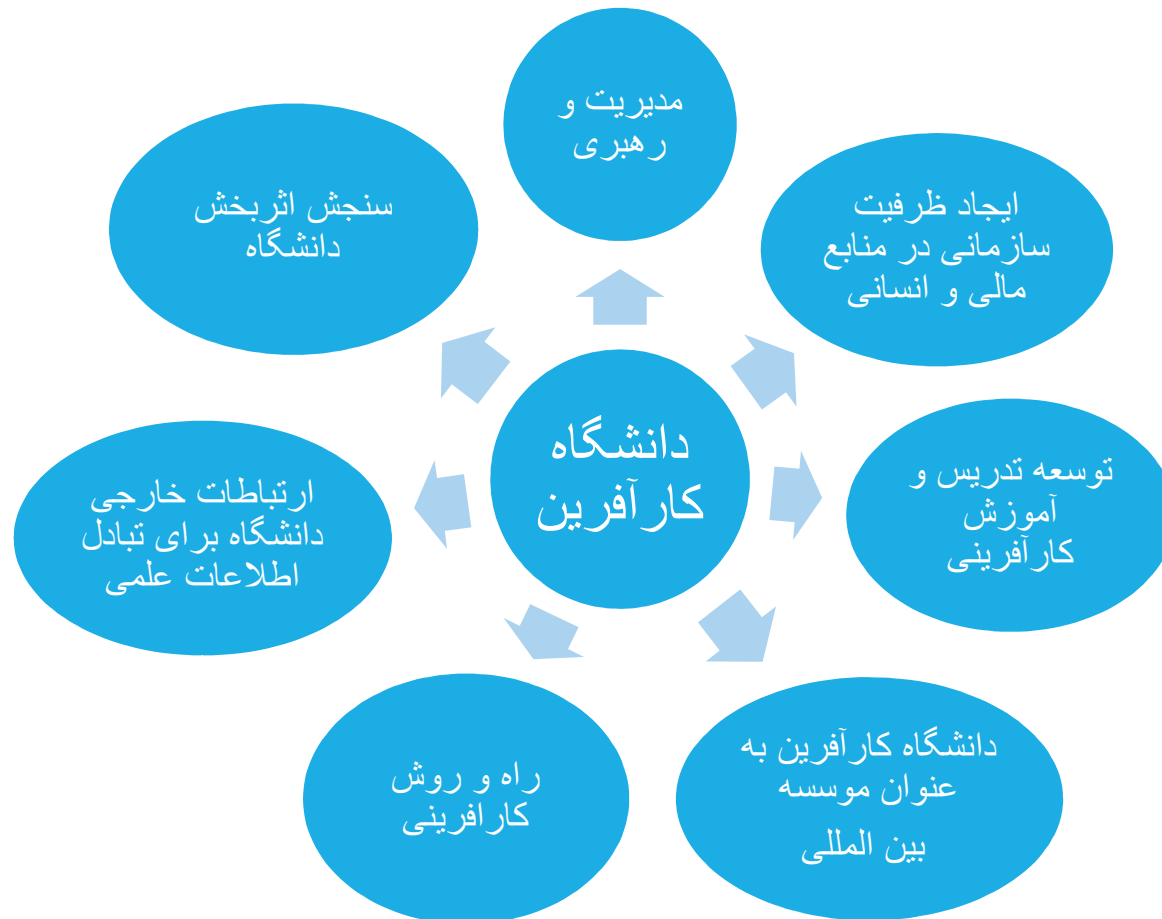
مفاهیم و تعاریف دانشگاه کارآفرین

ویژگی و الگوهای نظری دانشگاه کارآفرین

دوره خواهیم دانست

چارچوب دانشگاه کارآفرین

(براساس چارچوب کمیسیون آموزش اتحادیه اروپا)

تحول در مأموریت های دانشگاه

دانشگاه
آموزشی

دانشگاه
پژوهشی

دانشگاه
کار آفرین

نسل اول
دانشگاه آموزشی

نسل دوم
دانشگاه آموزشی
دانشگاه پژوهشی

نسل سوم
دانشگاه آموزشی
دانشگاه پژوهشی
مشارکت در توسعه اقتصادی و
اجتماعی

ظهور دانشگاه کارآفرین

ظهور "دانشگاه کارآفرین" نظامهای آموزش عالی را با چالشی بزرگ مواجهه نموده است و مفاهیمی گسترده از قبیل: تجاری سازی تکنولوژی های دانشگاهی، ثبت اختراع، اعطای امتیازات، درآمدهای حاصل از واگذاری امتیازات و ایجاد شرکت های انشعابی در نظام دانشگاهی وارد شده است

مدل دانشگاه کارآفرین برای اولین بار در مؤسسه تکنولوژی ماساچوست (MIT) و دانشگاه استنفورد ظهور یافت و امروزه اغلب دانشگاه های بزرگ و معتبر جهان در حال حرکت به این سمت هستند

ظهور دانشگاه کارآفرین

در حرکت به سوی دانشگاه کارآفرین دانشگاه ها باید از نقش سنتی خود خارج و به سمت نوآوری و کارآفرینی تغییر نقش دهند. البته توسعه فعالیت های کارآفرینی و مبتنی بر بازار به معنی تضعیف مأموریت های سنتی و آکادمیک دانشگاه ها نیست. به طوری که بین مأموریت های جدید و سنتی دانشگاه پیوستگی وجود دارد. هر دو نوع این مأموریت ریشه تاریخی طولانی دارند

دانشگاه کارآفرین دانشگاهی می باشد که به طور فعال تلاش می کند تا در حوزه های مختلف به نوآوری پردازد و به طوری که در شکل دادن به آینده جامعه متمرکز باشد.

به عبارت دیگر دانشگاه کارآفرین دانشگاهی نوآور، ریسک پذیر و پرورش دهنده رفتارهای کارآفرینانه می باشد

کارآفرینی

قبل از هر چیز لازم است به بزرگترین سوء تفاهم رایج در ایران درباره کارآفرینی اشاره کنیم. طبیعی است که با شنیدن واژه «اشتغال» و در نتیجه «آفریدن کار» کارآفرینی به اشتغال زایی «فکر کنیم».

واژه کارآفرین برای اولین بار در زبان فارسی به معنی آفریننده کار و به کنایه از خدا در شعری از نظامی گنجوی آمده است و در بسیاری از لغتنامه‌ها و فرهنگ‌های زبان فارسی نیز به عنوان این معنی شده است.

اما در ادبیات تخصصی کارآفرینی این تعریف به کلی اشتباه است «آفریننده کار»!

در ادامه این معنی را فراموش کنید و واژه کارآفرینی بنگرید. Entrepreneurship را به صورت کلی فرآیندی بشناسید که تأثیرات آن توسعه حساب شده‌ای برای اقتصاد یک کشور می‌تواند باشد که یکی از آن‌ها اشتغال زایی می‌باشد، ولی خود فرایند کارآفرینی مفهومی کاملاً جدا از اشتغال زایی است.

تعریف کار آفرینی

شاید پرسید: پس اگر کارآفرینی به معنی آفریدن کار نیست، تعریف کارآفرینی چیست؟

متأسفانه خیلی سؤال سختی پرسیدید!

به زبان ساده کارآفرینی درباره مراحل اولیه پدید آمدن کسب و کارها است. به طور خلاصه، نادقیق، و ناقص می توان گفت اگر رشته های دیگر مدیریت به بررسی سازمان های موجود می پردازند، رشته کارآفرینی به بررسی پدید آمدن سازمان ها می پردازد.

نمونه های موضوعات مختلفی که تحت عنوان کارآفرینی مورد مطالعه قرار می گیرند.

- **سازمان** • ها چگونه به وجود می آیند؟ چگونه **درآمدا** می شوند؟ **تفاوت کسب و کارهای** کوچک با سازمان • های بزرگ چیست؟ **چه افرادی** کسب و کار راه • اندازی می کنند؟ آیا **ویژگی های** خاصی دارند؟ چگونه می • توان **فرصتی** برای درآمذزایی تشخیص داد؟ **نوآوری** چیست؟ چگونه انجام می • شود؟ چه تأثیری دارد؟ آیا کارآفرینی **قابل آموزش** است؟ اگر هست چگونه می • توان آن را آموزش داد؟ آیا کارآفرینی باعث **توسعه اقتصادی** می • شود؟ چگونه می توانیم کاری کنیم که بشود؟
- **فرهنگ** کارآفرینی چیست؟ چه تأثیری در جامعه دارد؟ • کسب و کارهای **خانگی** چگونه کار می • کنند؟ کسب و کارهای **خانوادگی** چگونه می • توان برای یک کسب و کار جدید **سرمایه** جلب کرد؟ چگونه می • ن **دانش ف** نی را تبدیل به محصولات و خدمات درآمذا کرد؟ تو شرایط و فرهنگ و فرایند کارآفرینی در کشورهای مختلف با هم چه تفاوتی دارد؟ • چرا و چگونه برخی از افراد با **انگیز های غیرمادی** کارآفرینی می • کنند؟

یک تعریف نادقیق اما قابل قبول

کارآفرینی شامل به وجود آوردن ارزشی نوین است. (معمولا نه همیشه)

منظور از ایجاد ارزش هم معمولا ولی نه همیشه (ایجاد ارزش اقتصادی یا همان ثروت است)

برای رخ دادن پدیده کارآفرینی لازم است فرصتی پدیدار شود که فرصت شامل تحمل ریسک است شخص یا اشخاصی لازم است آنها تشخیص دهند لازم است از آن فرصت بهره برداری شود که این تحمل ریسک هم خود مفهومی نسبی و مبهم است چه رابطه ای با فرصت دارد خود قابل بررسی است.

معمولا کارآفرینی موجب ایجاد یک سازمان جدید است که این سازمان ارزش افزا است معمولا ولی نه همیشه درآمدزا است.

البته برای بهره برداری از فرصت باید منابع لازم گردآوری شوند اما به روشنی می توان گفت موضوع اصلی کارآفرینی «فرصت» است.

مفاهیم و تعاریف دانشگاه کارآفرین

دانشگاه کارآفرین دانشگاهی است نوآور، ریسک پذیر و پرورش دهنده رفتارهای کارآفرینانه (کلارک، ۲۰۰۴).

دانشگاه کارآفرین یک سیستم اجتماعی است که در آن، واحدهای درونی، مراکز پژوهشی، استادان و دانشکده‌هایش تلاش می‌کنند تا به نیازهای واقعی بازار و محیط پاسخ بدهند و نه تنها به نوآوری بپردازند بلکه به ایجاد تغییرات اساسی در عملکرد خودشان نیز اقدام کنند (بلنکروهمکاران، ۲۰۰۴).

سال	مؤلف	تعریف
۱۹۹۵	گریسمن و همکاران	دانشگاه کار آفرین دانشگاه است که مشغول ایجاد کسب و کارهای بازرگانی بوسیله اعضا هیات علمی، کارشناسان و حتی دانشجویان می باشد.
	دیل	انتقال فناوری دانشگاهی به عنوان تلاشهای رسمی به منظور سرمایه گذاری بر روی پژوهش های دانشگاهی با آوردن نتایج تحقیقات جهت منافع از منظر کسب و کارتجاری تعریف شده است. منظور از تلاش رسمی همان واحدهای سازمانی با مسولیت های مشخص برای ترقی انتقال فناوری
۱۹۹۸	کلارک	دانشگاه کار آفرین دانشگاهی است که بطور فعال تلاش می کند تا در خصوص کسب و کارها به نوآوری بپردازد و تلاش می کند تا در شکل دادن آینده جامعه متمر ثمر باشد.
	روپکه	سه برداشت از دانشگاه کار آفرین: دانشگاه به عنوان یک سازمان کار آفرین شود؛ اعضای دانشگاه (هیات علمی، دانشجویان و کارکنان) به هر طریقی خودشان را کار آفرین کنند و تعامل دانشگاه با محیط، رابطه دو سویه ساختاری بین دانشگاه ونواحی همجوار که به دنبال محورهای کار آفرینانه می باشد.
۱۹۹۹	سوباتزکی	دانشگاه کار آفرین بوسیله شراکت های بازرگانی - دانشگاهی نزدیک، با مسؤلیت پذیری بیشتر دانشگاه جهت دستیابی به منابع مالی بیرونی و با رفتارهای مدیریتی در اداره سازمانی، رهبری وبرنامه ریزی توصیف می شود
۲۰۰۳	جاکوب و همکاران	کار آفرینی مبتنی بر دانشگاه، هم در برگیرنده تجاری سازی (مانند خدمات مشاوره، فعالیتهای توسعه ای و ...) و هم کالا سازی (مانند حق اختراع، حق امتیاز، شرکتهای تازه تأسیس متعلق به اعضای هیئت علمی یا دانشجویان) است.
۲۰۰۴	یونسکو	دانشگاه کار آفرین دانشگاهی است که باید به دانشجویان آموزش کار آفرینانه بدهد تا آنها کار آفرین بشوند در خودش ساختار کار آفرینانه ایجاد کند در سطح دانشگاه و جامعه فرهنگ کار آفرینی را ایجاد و توسعه دهد، و در اساتید، کارکنان و دانشجویان نگرهای کار آفرینانه ایجاد کرده و مهارتهای کار آفرینی را در آنها پرورش بدهد.
۲۰۰۶	کربی	یک دانشگاه کار آفرین با داشتن فرهنگ کار آفرینانه، توانایی کشف و خلق فرصت ها، کار تیمی، ریسک پذیری و پاسخ به چالشها را داراست.

الگو های دانشگاه کار آفرین

کار آفرینی دانشگاهی از طریق نظریه شارما و کریسمن (۱۹۹۹) در چارچوب یک سازمان کار آفرین با معیارهای زیر اندازه گیری می شود:

الف) کسب و کار پرمخاطره شرکتی - تولد کسب و کارهای جدید از ساختار شرکتی

۱. مراکز رشد شرکت ها یا انکوباتورها ۲. پارک های علمی و فناوری
۳. شهرک های علمی تحقیقاتی
۴. تعداد شرکت های مستقر در مراکز رشد نوآوری و فن آوری های پیشرفته
۵. تعداد شرکت های انشعابی مبتنی بر نتایج تحقیقات

ب) نوسازی استراتژیک - انتقال و تبدیل سازمانهای موجود از طریق بازنگری و شکل گیری دوباره ایده ها در سازمان

۱. دفاتر انتقال تکنولوژی [1]، تعداد طرح های پژوهشی که به صورت مشترک با صنعت انجام شده باشد
۲. گروه های تحقیقاتی و پژوهشی ۳. استاد راهنما و مشاور تحقیقاتی
۴. مشاوره ۵. تعداد طرحهای مداخله ای که نتایج آن منجر به تغییر در سیاستگذاری های کلان کشور شده باشد
۶. میزان سرمایه پژوهشی جذب شده از صنعت و بخش خصوصی
۷. تعداد پژوهش های کاربردی انجام گرفته در دانشگاه
۸. تعداد و مبلغ انتقال و فروش فناوری، دانش فنی و محصولات جدید به بخش خصوصی

ج) نوآوری - روش جدید انجام کارها

۱. تعداد اختراعات یا نوآوری های ثبت
۲. تعداد حق اختراعات واگذار شده به شرکتهای موجود در صنایع مختلف
۳. میزان درآمد حاصل از فروش حق امتیاز ۴. آموزش مجازی

[1] . Technology Transfer Office (TTO)

حرکت به سمت دانشگاه کارآفرین

تحقیقات سیگل و همکارانش (۲۰۰۴) نشان می دهد که به منظور ایجاد فضای کارآفرینانه در دانشگاه، مدیران دانشگاه می بایست بر روی پنج عامل سازمانی و مدیریتی تمرکز کنند:

سیستم پاداش دهی برای انتقال تکنولوژی و صنعتی ،

آموزش کارکنان و نیروی انسانی،

سیاستهای دانشگاه برای پیشبرد فعالیتهای انتقال تکنولوژی،

افزایش سطوح منابع اختصاص داده شده

و ایجاد فضا و فرهنگ کارآفرینی و تولید با از بین بردن موانع.

ویژگی الگوی دانشگاه کارآفرینانه کلارک (۱۹۹۸)

- (۱) هسته هدایتگر بالنده^[۱] Strengthened steering core
- (۲) محیط بالنده و توسعه یافته^[۲] Enhanced developmental periphery
- (۳) منابع مالی متنوع^[۳] Diversified funding base
- (۴) کانون هیات علمی برانگیخته^[۴] Stimulated academic heartland
- (۵) فرهنگ کارآفرینانه^[۵] Entrepreneurial culture

الگوی دانشگاه کار آفرینانه کلارک

۱. هسته هدایتگر بالنده

این ویژگی بیانگر هسته برنامه ریزی و تصمیم گیرنده توانمند با مشارکت اعضا هیات علمی توانمند و مدیریت کار آفرینانه دانشگاه می باشد. این امر از طریق شکل گیری هسته های تیمی در فرایند فعالیت های پایدار بین گروه ها و واحدهای نظام دانشگاهی امکان پذیر می باشد.

۲. محیط بالنده و توسعه یافته :

شکل گیری فرایند سیستماتیک جهت گرد آوری اطلاعات از محیط بیرونی دانشگاه به منظور برقراری ارتباط با دنیای پیرامون دانشگاه از جمله صنعت می باشد. این واحدهای جنبی که بیشتر به صورت گروه های میان رشته ای عمل می کنند در کنار ساختار سنتی به دنبال تقویت شایستگی های اصلی دانشگاه می باشد.

الگوی دانشگاه کارآفرینانه کلارک (۱۹۹۸)

۳- منابع مالی متنوع :

دانشگاه های کارآفرین به دنبال متنوع ساختن منابع مالی و درآمدی خود هستند. این منابع جدید درآمدی اغلب از طریق تجاری سازی پژوهشها ، امتیازات ، ثبت اختراعات ، نوآوری ، مشارکت و گسترش عرضه خدمات مشاوره ای و اجتماعی و... حاصل می شود.

۴- کانون هیات علمی برانگیخته :

اعضای هیات علمی توانمند و برانگیخته با پرورش رفتارهای کارآفرینانه سهمی بزرگ در تحول و تغییر دانشگاه به سمت کارآفرینی دارند.

۵- فرهنگ کارآفرینانه :

فرهنگی که پذیرای نوآوری و اقدامات و رفتارهای کارآفرینانه باشد. در فرهنگ کارآفرینانه ریسک پذیری ترغیب می شود. باورها و ارزشهای کارآفرینانه در دانشگاه نهادینه می شود.

مهمترین الگوهای دانشگاه کارآفرین

الگو	مولفه های الگو
کلارک (۱۹۹۸)	۱) هسته هدایتگر بالنده (۲، محیط بالنده و توسعه یافته (۳، منابع مالی متنوع (۴، کانون هیات علمی برانگیخته (۵) فرهنگ کارآفرینانه
اسپورن (۲۰۰۱)	ماموریت و اهداف، ساختار، مدیریت، اداره و رهبری، شبکه ها، پیوستگی استراتژیک و مستحکم، فرهنگ و محیط
اتزکویتز (۲۰۰۴)	سرمایه گذاری دانش، وابستگی متقابل، استقلال، ساختار پیوندی، انعطاف پذیری
کربی (۲۰۰۶)	مشارکت، اجرا، ارتباطات و سازمان، ترغیب و حمایت، تصدیق و پاداش، ارتقاء سازمان
راثیرمل (۲۰۰۷)	عناصر درونی: نظام پاداش، شرایط دانشگاه، موقعیت، فرهنگ، عوامل میانجی، خط مشی دانشگاه، تجارب، نقشها و ویژگی های تعریف شده، ویژگی و نقش هیات علمی، ماهیت فناوری تجاری سازی عناصر بیرونی: خط مشی های دولتی، وضعیت اقتصادی و منطقه ای

مؤلفه های کارآفرینی دانشگاهی بر اساس مطالعات انجام شده والگوه های مهم
کارآفرینی دانشگاهی

۱. چشم انداز و استراتژی کارآفرینانه

۲. ساختار سازمانی

۳. منابع

۴. رهبری کارآفرین

۵. نظام پاداش

۶. قابلیت های فناوری

۷. فرهنگ کارآفرینانه

۸. تجاری سازی تحقیقات

فرایند برنامه ریزی استراتژیک

